

Voor meer informatie kunnen wij u een informatiefolder toezenden. U kunt deze aanvragen via telefoonnummer (0118) 631 260. Deze informatie is ook te downloaden via <http://loket.zeeland.nl/bezwaar/beroep>.

Voorlopige voorziening

Zodra iemand een beroep indient tegen deze vergunning, betekent dat niet dat de vergunning direct geschorst is. Om een mogelijke herziening van dit besluit te bespoedigen kan de indiener van een beroepschrift een verzoek om een voorlopige voorziening indienen. Dit kan wanneer de indiener van mening is dat er sprake is van 'onverwijlde spoed', gelet op de betrokken belangen (artikel 8.81, lid 1 van de Algemene Wet Bestuursrecht). Voor de behandeling van het verzoek is griffierecht verschuldigd. Het verzoek kunt u richten aan:

Voorzitter van de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State
Postbus 20019
2500 EA DEN HAAG

Vragen

Heeft u vragen over de vergunning? Belt u dan met de heer [REDACTED] bereikbaar via [REDACTED] op maandagen t/m donderdagen tussen 9.00 en 16.00 uur.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten,

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED] voorzitter

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED], secretaris

Deze vergunning bestaat uit drie delen:

In deel **A** leest u waarvoor en waarom u de vergunning krijgt.

In deel **B** leest u over het wettelijke kader en het beleid die een rol spelen bij het verlenen van deze vergunning.

In deel **C** leest u meer over het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe en de instandhoudingsdoelstellingen van dit gebied.

Deel A. De vergunning

Wij verlenen u (Waterschap Zeeuwse Eilanden) vergunning voor uit te voeren werkzaamheden aan het dijktraject Baarland-, Zuid-, Everinge-, Van Hattum- en Ellewoutsdijkpolder in en/of grenzend aan het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe. Dit doen we op grond van artikel 19d, eerste lid van de Natuurbeschermingswet 1998.

De vergunning is gebaseerd op de aanvraag inclusief alle bijgevoegde stukken. De eventuele negatieve effecten op beschermde natuurwaarden zijn uitsluitend beoordeeld op de te vergunnen activiteiten zoals die in de aanvraag beschreven zijn. De werkzaamheden dienen dan ook te worden uitgevoerd conform de aanvraag, voor zover niet in tegenspraak met de in deze vergunning geformuleerde voorwaarden. Wijzigingen in de uitvoering die wenselijk of noodzakelijk zijn en die geen extra of andere negatieve effecten op beschermde natuurwaarden teweegbrengen, kunnen tijdens de looptijd van de vergunning mogelijk wel doorgevoerd worden. Om te bepalen of de wijziging met of zonder een gewijzigde vergunning doorgevoerd kan worden dient altijd contact opgenomen te worden met het bevoegde gezag, de provincie Zeeland.

Hieronder leest u achtereenvolgens:

1. welke voorschriften wij aan deze vergunning verbinden;
2. tot wanneer de vergunning geldig is;
3. voor welke activiteiten u de vergunning precies krijgt;
4. op welke argumenten wij onze beslissing hebben gebaseerd;
5. de zienswijzen van verschillende belanghebbenden.

1. Voorschriften

Om de natuur in het Natura 2000-gebied te beschermen, verbinden we aan de vergunning een aantal voorschriften. Tijdens het uitvoeren van uw activiteit bent u dan ook verplicht zich aan onderstaande voorschriften te houden.

1. De werkzaamheden dienen strikt conform de vergunningaanvraag te worden uitgevoerd, voor zover niet in strijd met de voorwaarden in deze vergunning.
2. De werkzaamheden voor het realiseren van de dijkverbetering mogen niet later dan in 2012 worden uitgevoerd.
3. De werkzaamheden aan de dijk dienen vanaf **15** april te starten langs het Zuidgors, vanaf dijkpaal 467^{+70 meter}.
4. Werkzaamheden tussen de dijkpalen 440 en 446 dienen plaats te vinden plaats ná 31 juni.
5. De schorvegetatie in de werkstrook dient vanaf 15 maart te worden platgereden, met uitzondering van het dijkdeel tussen de dijkpalen 440 en 446, waar dat nimmer mag gebeuren.
6. Vóór 1 juli mag er geheel geen werkverkeer op het buitentalud en/of de kruin van de dijk tussen de dijkpalen 440 en 446 plaatsvinden.
7. Voordat vanaf 1 juli gestart wordt met de werkzaamheden aan de dijk tussen de dijkpalen 440 en 446 dient een deskundig ecoloog te controleren of er nog broedvogels in het dijkdeel en/of de aangrenzende werkstrook aanwezig zijn; zo ja dan dienen de werkzaamheden tot na het verlaten van die zones door de broedvogels, zulks vast te stellen door een deskundig ecoloog, te worden uitgesteld. De schriftelijke rapportages/bevindingen door deze deskundige ecoloog dienen onverwijld te worden gemaild naar het emailadres handhaving.groen@zeeland.nl onder vermelding van kenmerknummer NB.10.014.
8. Tussen de dijkpalen 440 en 426^{+77 meter} dienen de werkzaamheden aan de dijk op 15 april te starten.
9. De onderhoudstrook op de buitenberm dient over de gehele lengte van het dijktraject afgestrooid te worden met een dunne laag grond. Ter hoogte van dijkpalen 426^{+77m} en circa 461^{+60m} dienen overdwarse afrasteringen te worden geplaatst. Deze overdwarse afrasteringen dienen tot aan de kreukelberm te worden doorgezet. Eventuele te plaatsen toegangshekken in deze overdwarse afrasteringen dienen te zijn voorzien van verticale spijlen en een hoogte van minimaal 100 cm te hebben (of een andere vergelijkbaar slecht 'overklimbare' uitvoering).

10. Het permanente verlies van 0,192 ha slik en 0,033 ha schor leidt tot een herstelopgave die in gezamenlijkheid met vergelijkbare eerdere en toekomstige herstelopgaven door Projectbureau Zeeweringen gerealiseerd dient te worden.
11. De breedte van de werkstrook bedraagt maximaal 15 meter, gerekend vanuit de waterbouwkundige teen van de dijk.
12. Eventuele aanleg en gebruik van een onderwaterdepot en/of een tijdelijk aan te leggen loswal maakt geen onderdeel uit van deze vergunning en is niet toegestaan. Het eventueel lossen van stenige materialen op de onder- en/of boventafel van de te verbeteren dijkvloeiing en/of in de aangrenzende zone in de werkstrook maakt wel onderdeel uit van deze vergunning en is toegestaan.
13. Indien het voorland uit slik bestaat, dienen vrijkomende grond en stenen ter plaatse van de kreukelberm verwerkt te worden en niet over de gehele werkstrook. De stenen en grond dienen zo egaal mogelijk over grote dijklengte verdeeld te worden, waardoor de ophoging zo min mogelijk wordt. Perkoenpalen en overige vrijkomend materiaal dienen uit het Natura 2000-gebied verwijderd en afgevoerd te worden.
14. Het voorland (slik en schor) in de werkstrook dient aansluitend op de werkzaamheden op de oorspronkelijke hoogte te worden teruggebracht. Voor slik geldt dit voor de werkstrook buiten de kreukelberm, voor schor echter over de gehele breedte van de werkstrook. Eventuele kreekjes die binnen de werkstrook (en buiten de kreukelberm) zijn gelegen dienen vooraf geregistreerd, en na afloop hersteld te worden.
15. Er vindt op het slik of schor buiten de werkstrook en in aangrenzende dijktrajecten geen opslag plaats van materiaal en/of grond.
16. Bij het uitvoeren van overlagingswerkzaamheden van de huidige dijkbekleding blijft verstoring (bijvoorbeeld in de vorm van werkzaamheden) plaatsvinden totdat het gietasfalt of asfaltmastiek volledig is uitgehard.
17. Er vindt geen betreding van het voorland buiten de werkstrook plaats, niet door personen noch met materieel, tenzij in locatiespecifieke voorschriften anders is aangegeven.
18. Alle materialen en afval dienen op een zodanige wijze opgeslagen te worden dat ze niet door verwaaiing, verspoeling of op andere wijze in het Natura 2000-gebied verspreid kunnen raken.
19. Na afloop van de werkzaamheden dient het dijktraject in ordelijke toestand te worden achtergelaten, uiterlijk per 31 oktober van hetzelfde jaar als uitvoering, hetgeen wil zeggen dat ten behoeve van de werkzaamheden gebruikte en/of vrijgekomen materialen en afval worden opgeruimd en uit het Natura 2000-gebied afgevoerd.
20. Bodem- en waterverontreinigende stoffen die ten gevolge van de vergunde activiteit in aanraking komen met de bodem of het oppervlaktewater worden onverwijld opgeruimd en naar een erkende verwerker gebracht.
21. Er wordt geen geluidsapparatuur of geluid producerende apparatuur gebruikt, anders dan strikt noodzakelijk is (voor de uitvoering en in verband met communicatie of veiligheid).
22. De vergunning moet aanwezig zijn op de locatie van de werkzaamheden. Medewerkers ter plaatse moeten op de hoogte zijn van de in de vergunning opgenomen voorschriften.
23. U dient minimaal twee weken voor aanvang van de werkzaamheden te melden wanneer u begint met uw werkzaamheden. U doet dit via het emailadres handhaving.groen@zeeland.nl onder vermelding van kenmerknummer NB.10.014.
24. Uiterlijk 2 dagen nadat de werkzaamheden zijn beëindigd wordt dit gemeld op het hierboven genoemde e-mail adres onder vermelding van kenmerknummer NB.10.014.

2. Geldigheid

Deze vergunning is voor onbepaalde tijd geldig. Zorgvuldig nakomen van de bovenstaande voorschriften voorkomt dat we de vergunning voortijdig intrekken of wijzigen.

3. Uw activiteiten

U heeft de vergunning aangevraagd voor het uitvoeren van werkzaamheden aan het dijktraject Baarland-, Zuid-, Everinge-, Van Hattum- en Ellewoutsdijkpolder in de gemeente Borsele.

U geeft aan dat een groot deel van de Nederlandse dijken aan de zeezijde tegen golven wordt beschermd door een steenbekleding. Uit onderzoek van de Technische Adviescommissie voor de Waterkeringen is naar voren gekomen dat in Zeeland deze steenbekleding onvoldoende tegen zeer zware stormen bestand is. Anders gezegd: de steenbekleding is in veel gevallen te licht en voldoet niet aan de veiligheidsnorm zoals die in de Wet op de waterkering is vastgelegd. Om dit probleem op te lossen is in 1996 het project Zeeweringen gestart. Hierin werken Rijkswaterstaat en de Zeeuwse waterschappen samen. Daarvoor is het Projectbureau Zeeweringen in het leven geroepen. Het doel is de met steen beklede delen van het buitentalud van de dijk te verbeteren op de plaatsen waar dat nodig is.

Het dijktraject heeft een lengte van ongeveer 4,1 kilometer en is gelegen tussen de dijkpalen 426^{+77 meter} en 467^{+70 meter}. Het betreft de kadastrale percelen BSL01O 95, 98, 140, 247, 252, 261, 285, 315 en 316 en BSL01S 480.

Op hoofdlijnen omvatten uw werkzaamheden de volgende onderdelen:

- Langs het gehele dijktraject wordt een nieuwe kreukelberm aangebracht.
- Langs het gehele dijktraject wordt een nieuwe teenconstructie aangebracht.
- Het vervangen van de volledige dijkbekleding door gekantelde beton- en haringmanblokken en betonzuilen. Waar de onderlaag te weinig klei bevat zullen vergravingen plaatsvinden om een stabiele onderlaag te creëren. Hierbij wordt/worden klei en/of fosforslakken toegepast.
- De buitenberm zal over het gehele dijktraject worden verhoogd naar NAP +6,30m.
- Op de buitenberm zal een onderhoudsstrook van 3 meter worden aangelegd. De onderlaag van de strook bestaat uit fosforslakken, waarop steenasfalt komt. Deze laag wordt afgestrooid met een dunne laag grond.
- Over het hele dijktraject wordt de kruin verhoogd naar een niveau van NAP +8,30m.
- De werkzaamheden aan de glooiing zelf worden in de periode van 1 april tot 1 oktober uitgevoerd. Voorbereidende en afrondende werkzaamheden, niet zijnde werkzaamheden aan de dijkbekleding zelf, kunnen direct voorafgaand of direct nadien plaatsvinden.
- De werkzaamheden worden gefaseerd uitgevoerd. Hiervoor is het nodig om een tijdelijke dijkovergang te realiseren.
- In de nabijheid van het dijktraject liggen drie binnendijkse depots die gebruikt kunnen worden bij de verbetering van het dijktraject. Binnen het dijktraject zelf zijn er beperkte mogelijkheden tot opslag van materiaal.

4. Onze overwegingen

Om tot deze vergunningverlening te komen, hebben we een aantal zaken zorgvuldig afgewogen. Hieronder leest u welke argumenten een rol speelden bij ons besluit.

** Een beoordeling van de effecten is noodzakelijk*

Het uitvoeren van werkzaamheden aan het dijktraject Baarland-, Zuid-, Everinge-, Van Hattum- en Ellewoutsdijkpolder vindt plaats in en/of grenzend aan het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe. Significant negatieve effecten van deze activiteit op de beschermde natuurwaarden zijn op voorhand niet uit te sluiten. De activiteit is niet opgenomen in een beheerplan zoals bedoeld in artikel 19a of artikel 19b. Er is ook geen sprake van een activiteit die als bestaand gebruik zoals bedoeld in artikel 1 sub m kan worden gekwalificeerd. De werkzaamheden houden niet direct verband met en zijn niet nodig voor het beheer van het gebied. Dit betekent dat er sprake is van een project waarvan op objectieve wijze onderzocht en passend beoordeeld dient te worden wat de effecten van de activiteiten (kunnen) zijn.

U gaat in uw vergunningaanvraag in op de eventuele negatieve effecten van uw activiteiten op de beschermde natuurwaarden. Daartoe heeft u Oranjewoud opdracht gegeven om een passende beoordeling van uw voorgenomen activiteiten op te stellen. Het resulterende rapport 160308/PZDB-R-09246 'Passende Beoordeling Everinge-, Van Hattum-, Ellewoutsdijkpolder + deel aansluitend Baarland, Toetsing van de voorgenomen dijkverbetering langs de Westerschelde aan de Natuurbeschermingswet 1998' (d.d. 5 januari 2010) heeft u als bijlage bij uw aanvraag gevoegd. Tevens heeft u bij de aanvraag de door Arcadis opgestelde rapportage 'Planbeschrijving Baarland-, Zuid-, Everinge-, Van Hattum- en Ellewoutsdijkpolder PZDT-R-09272 ontw verbetering steenbekleding' (d.d. 9 december 2009) gevoegd. Tevens is op ons verzoek nadere detailinformatie door u en/of Projectbureau Zeeweringen geleverd. Naar ons oordeel bevat uw vergunningaanvraag, op detail zonodig aangevuld met kennis en expertise die binnen de Provincie Zeeland beschikbaar zijn, de benodigde objectieve informatie om de effecten van de geplande activiteiten te kunnen beoordelen.

** Provincie Zeeland is bevoegd vergunning te verlenen*

Een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 wordt verleend door gedeputeerde staten van de provincie waarin het betrokken beschermde gebied is gelegen. Wanneer het beschermde gebied in meerdere provincies is gelegen, zijn gedeputeerde staten van de provincie waar het grootste deel van het gebied is gelegen het bevoegde gezag om de vergunningaanvraag te behandelen, voor zover de vergunningaanvraag mede betrekking heeft op delen van het gebied gelegen in andere provincies. De aanvraag dient in dat geval in overleg met de andere provincie(s) te worden behandeld.

Indien een aanvraag van een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, betrekking heeft op een project dat of andere handeling die hoofdzakelijk gevolgen kan hebben voor een deel van een Natura 2000-gebied dat is gelegen binnen de grenzen van één provincie, beslissen gedeputeerde staten van de provincie waarin dat deel van het Natura 2000-gebied is gelegen over de aanvraag.

Wanneer er sprake is van een activiteit of uitzondering zoals genoemd in het Besluit vergunningen Natuurbeschermingswet 1998, is niet gedeputeerde staten het bevoegde gezag om de vergunningaanvraag te behandelen, maar de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Deze vergunningaanvraag ziet toe op activiteiten die plaatsvinden in en/of grenzend aan het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe. Dit gebied is geheel gelegen op het grondgebied van de provincie Zeeland. De effecten van de activiteit hebben enkel gevolgen voor dit Natura 2000-gebied. De uit te voeren activiteiten worden niet genoemd in het Besluit vergunningen Natuurbeschermingswet 1998. Dit betekent dat gedeputeerde staten van de provincie Zeeland bevoegd zijn deze vergunningaanvraag te behandelen.

* Geen strijdigheid met algemene doelen en kernopgaven

Voor alle Natura 2000-gebieden zijn dezelfde vijf algemene doelen geformuleerd en per gebied zijn kernopgaven geformuleerd. Deze algemene doelen en kernopgaven zijn een hulpmiddel bij de formulering van de doelen op gebiedsniveau. Op dit gebiedsniveau geven de kernopgaven aan wat de belangrijkste verbeteropgaven zijn en wat de belangrijkste bijdrage van dat landschap aan het Natura 2000-netwerk is. De kernopgaven omvatten vaak verscheidene habitattypen en soorten die op landschapsniveau en op gebiedsniveau om een samenhangende aanpak vragen in het kader van beheer en inrichting. De in de aanwijzingsbesluiten van de Natura 2000-gebieden opgenomen instandhoudingdoelstellingen zijn de specifieke uitwerking van de algemene doelen en kernopgaven per Natura 2000-gebied. De effecten van de te vergunnen werkzaamheden op die instandhoudingdoelstellingen zijn beoordeeld. Die beoordeling is de kern van deze vergunning. Verderop in deze paragraaf 'Onze overwegingen' blijkt uit de beoordeling dat geen significant negatieve effecten op zullen treden. Het uitvoeren van werkzaamheden aan het dijktraject Baarland-, Zuid-, Everinge-, Van Hattum- en Ellewoutsdijkpolder achten wij dan ook niet in strijd met de algemene doelen en kernopgaven opgesteld voor het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe.

* Effecten zijn mogelijk op beschermde habitattypen en soorten

In het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe zijn binnen het beïnvloedingsgebied van de werkzaamheden aan dit dijktraject twee categorieën specifieke instandhoudingsdoelen te onderscheiden: habitattypen en soorten. Bij habitattypen betreft het tijdelijke, dan wel permanente verstoring en/of onttrekking van de habitattypen Atlantische schorren (H1330) en Estuaria (H1130); andere kwalificerende habitattypen zijn niet aanwezig langs dit dijktraject. Bij soorten betreft het mogelijke effecten op een reeks van vogelsoorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied zijn opgesteld; overige kwalificerende soorten komen niet in de invloedssfeer van de activiteiten voor of ondervinden er geen effect door. Zogenaemde 'oude doelen' zullen niet worden beïnvloed. Deze oude doelen gelden in de deelgebieden Verdrongen Zwarte Polder, Schor van Waarde en Het Verdrongen Land van Saeftinghe, die op grote afstand van het dijktraject zijn gelegen (meer dan 25 km).

* Er zijn geen significant negatieve effecten op habitattypen

Langs het dijktraject komen de habitattypen Atlantische schorren (H1330) en Estuaria (H1130) voor. Er zullen permanente en tijdelijke effecten optreden. Door teenverschuiving en aanleg van een nieuwe kreukelberm zal 0,192 ha slik (H1130) en 0,033 ha schor (H1330) permanent worden onttrokken. Ter hoogte van het schor zal de teenverschuiving niet tot een permanent verlies van het habitatype (H1330) leiden, omdat het schor na de dijkverbetering weer op de glooiing en kreukelberm terug aangebracht zal worden. Mitigerende maatregelen (zie verderop in deze paragraaf) zorgen ervoor dat het schor zich ter plaatse kan herstellen. Het permanente verlies aan slik is op zichzelf beperkt en vormt een klein aandeel van het totale oppervlak droogvallend slik in de Westerschelde. Dit verlies leidt tot een herstelopgave. Deze herstelopgave wordt door Projectbureau Zeeweringen in gezamenlijkheid met andere vergelijkbare herstelopgaves die bij eerdere en toekomstige dijkverbeteringen vastgesteld werden/worden gerealiseerd. De herstelopgave is momenteel in planvorming en behelst het als wetland inrichten van de Droge Inlaag bij Bruinisse en het geheel pachtvrij maken van de Koudekerkse en Westenschouwse Inlaag aan de zuidkust van Schouwen, zodat deze gebieden integraal als natuurgebieden beheerd kunnen worden. De herstelopgave is als voorschrift in deze vergunning opgenomen.

Tijdelijke effecten treden op, omdat langs het dijktraject een werkstrook van maximaal 15 meter breedte, gerekend vanaf de waterbouwkundige teen van de dijk, zal worden gebruikt. In deze strook wordt gereden, gegraven en grond en stenen opgeslagen. Maximaal betreft het een oppervlak van 0,96 ha slik (H1130) en 4,992 ha schor (H1330). Om de natuurwaarden van de werkstrook zo snel mogelijk te kunnen laten herstellen wordt de werkstrook na het verbeteren van de dijkglooiing weer in de oorspronkelijke staat teruggebracht. Daartoe zijn specifieke mitigerende maatregelen voor zowel het slik als het schor geformuleerd. Deze mitigerende maatregelen zijn als voorschriften in deze vergunning vastgelegd.

Negatieve effecten door betreding door mensen (recreatief medegebruik) na de dijkverbetering zullen nauwelijks optreden. In de aan de verbetering voorafgaande situatie is het recreatieve gebruik van de dijk niet of nauwelijks aanwezig, omdat het buitendijkse deel van het dijklichaam moeilijk toegankelijk is. Het schor Zuidgors is in beheer bij Natuurmonumenten en is op grond van artikel 461 van het Wetboek van Strafrecht verboden te betreden. Het overgrote deel van de dijk wordt momenteel beweid met schapen. Na de dijkverbetering wil het waterschap deze delen weer laten beweiden. Na de dijkverbetering zal de buitendijkse onderhoudsstrook worden afgestrooid met grond en ter hoogte van dijkpalen 461^{+60m} en 267^{+77m} zullen de thans aanwezige dwarsafasteringen worden teruggeplaatst, tot aan de kreukelberm.

Eventueel in deze dwarsafrasteringen te plaatsen hekken dienen te zijn voorzien van verticale spijlen. Het plaatsen van deze dwarsafrasteringen en de uitvoering van de hekken zijn als voorschriften in deze vergunning vastgelegd.

Door de mitigerende maatregelen worden de negatieve effecten op de habitattypen zo klein mogelijk gehouden. Deze mitigerende maatregelen zijn als voorschriften in deze vergunning opgenomen. De negatieve effecten achten wij onvermijdelijk, gering, niet significant en aanvaardbaar.

* Er zijn geen significant negatieve effecten op 'Natura 2000-broedvogels'

Binnen het beïnvloedingsgebied van de werkzaamheden komen Natura 2000-broedvogels tot broeden, met name op het schor Zuidgors. Het betreft de soorten bruine kiekendief, kluut, zwartkopmeeuw en blauwborst.

De bruine kiekendief is een onregelmatige broedvogel op het Zuidgors. Over het algemeen broedt deze soort relatief ver van de dijk, nabij de schorrand. Door als mitigerende maatregel vanaf 1 april te starten met de werkzaamheden aan de dijk langs het schor en door als mitigerende maatregel daar waar langs het schor niet gewerkt wordt vanaf 15 maart de schorvegetatie in de werkstrook plat te rijden (met uitzondering van het dijkdeel tussen dijkpalen 440 en 446, zie verderop in deze paragraaf), wordt voorkomen dat zich nabij de dijk broedvogels vestigen die later verstoord worden.

De kluut broedt binnendijks op een akker naast een plas in de Everingepolder. Door de werkzaamheden aan de dijk zal de soort niet gestoord worden, daar de dijk als een scherm zal werken. Van binnendijkse transportbewegingen kan enige verstoring uitgaan, maar deze broedvogels zijn al gewend aan verkeersbewegingen over de binnendijks gelegen weg en aan landbouwverkeer. Daarom is extra verstoring door de werkzaamheden niet te verwachten.

De zwartkopmeeuw broedt samen met vele andere meeuwen in een belangrijke broedkolonie aan de oostzijde van het Zuidgors, globaal gelegen tussen dijkpalen 440 en 446. Daarnaast broeden kleinere aantallen meeuwen verspreid over het schor, vooral langs de schorrand op meer dan 200 meter van de dijk. Om negatieve effecten zo goed als geheel te voorkomen worden de volgende mitigerende maatregelen genomen: a) werkzaamheden tussen de dijkpalen 440 en 446 vinden plaats ná 31 juni, b) het hierboven genoemde platrijden van de schorvegetatie in de werkstrook vindt niet plaats tussen de dijkpalen 440 en 446, c) vóór 1 juli mag geheel geen werkverkeer op het buitentalud en/of de kruin van de dijk tussen de dijkpalen 440 en 446 plaatsvinden en d) voordat vanaf 1 juli gestart wordt met de werkzaamheden aan de dijk tussen de dijkpalen 440 en 446 dient een deskundig ecoloog te controleren of er nog broedvogels in het dijkdeel en/of de aangrenzende werkstrook zijn; zo ja dan dienen de werkzaamheden tot na het verlaten van die zones door de broedvogels, zulks vast te stellen door een deskundig ecoloog, te worden uitgesteld.

De blauwborst broedt in klein aantal langs de plas in de Everingepolder en op het schor. In terreinen met voldoende dekking is de soort weinig verstoringgevoelig. De broedlocatie bij de binnendijkse plas in de Everingepolder zal niet of nauwelijks door de extra transportbewegingen verstoord worden. De broedlocatie op het schor ligt op meer dan 50 meter van de dijk. Indien het schor niet betreden wordt, worden geen negatieve effecten verwacht. Standaard mitigerende maatregel bij de dijkverbeteringen is dat het niemand is toegestaan om het slijk en/of het schor buiten de werkstrook te betreden.

Negatieve effecten door betreding door mensen (recreatief medegebruik) na de dijkverbetering zullen nauwelijks optreden, omdat na de dijkverbetering de situatie hetzelfde blijft (zoals uiteengezet in de paragraaf *'* Er zijn geen significant negatieve effecten op habitattypen'*).

Alle genoemde mitigerende maatregelen zijn als voorschriften in deze vergunning opgenomen. De eventuele negatieve resteffecten op broedvogels achten wij onvermijdelijk, gering, niet significant en aanvaardbaar.

* Er zijn geen significant negatieve effecten op 'Natura 2000-niet-broedvogels'

Het dijktraject en de aangrenzende delen worden door niet-broedende vogels gebruikt om te foerageren en/of te overtijen/rusten. Door het onttrekken van 0,192 ha slijk (H1130) en 0,033 ha schor (H1330) door de teenverschuiving en de aanleg van een nieuwe kreukelberm wordt potentieel foerageergebied permanent aan het Natura 2000-gebied onttrokken. De grootte is op het totaal van de platen en slikken in de Westerschelde echter verwaarloosbaar klein en zal derhalve nihil effect op de foerageermogelijkheden voor vogels hebben.

Door het gebruik van een werkstrook zal een oppervlakte van maximaal circa 0,96 ha slijk (H1130) en 4,992 ha schor (H1330) verstoord worden en daarmee tijdelijk niet beschikbaar als foerageergebied voor vogels zijn. Mitigerende maatregelen zijn voorzien om het herstel van de werkstrook zo goed mogelijk te bevorderen. Deze maatregelen zijn als voorschriften in deze vergunning opgenomen.

Daarnaast zal tijdens de werkzaamheden in een strook langs de dijk verstoring van aldaar foeragerende vogels kunnen plaatsvinden. Uit tellingen is gebleken dat de potentieel verstoorde zones niet dermate van belang zijn en dat er voldoende uitwijkmogelijkheden in de directe nabijheid zijn, zodat geen significant negatieve effecten zullen optreden.

Op het schor van Baarland, aan de oostzijde van het dijktraject, bevindt zich een zeer belangrijke hoogwatervluchtplaats voor vogels. Deze wordt gedurende de gehele uitvoeringsperiode door meerdere soorten vogels in belangwekkende aantallen gebruikt. In de directe omgeving bevinden zich geen andere goede hoogwatervluchtplaatsen die een alternatief voor alle verstoorde vogels kunnen bieden. Dat laatste geldt met name voor steltlopers. Eenden, ganzen en viseters hebben over het algemeen wél voldoende uitwijkmogelijkheden. Binnen de periode 1 april – 1 oktober is er geen tijdspanne beschikbaar dat werkzaamheden geen versturende invloed op de hoogwatervluchtplaats zullen hebben. Op basis van tellingen en in overleg met vogelkundigen is daarom gezocht naar een periode voor de uitvoering van de werkzaamheden waarin, met name rekening houdend met de gevoeligste vogelsoorten, de negatieve effecten het geringst zijn. De hoogwatervluchtplaats wordt het meest ontzien wanneer de werkzaamheden aan de dijk tussen de dijkpalen 440 en 426⁷⁷ meter op 1 april starten.

Negatieve effecten door betreding door mensen (recreatief medegebruik) na de dijkverbetering zullen nauwelijks optreden, omdat na de dijkverbetering de situatie hetzelfde blijft (zoals uiteengezet in de paragraaf ** Er zijn geen significant negatieve effecten op habitattypen'*).

Alle mitigerende maatregelen zijn als voorschriften in deze vergunning opgenomen. Wij achten de negatieve resteffecten onvermijdelijk, niet significant en aanvaardbaar.

* Er zijn geen significant negatieve effecten door het gebruik van fosforslakken

Bij de dijkverbetering zullen fosforslakken worden toegepast. De materialen die worden toegepast dienen te voldoen aan het Besluit bodemkwaliteit, waaraan onder andere ecotoxicologische vereisten ten grondslag liggen. Momenteel is er discussie over het gebruik van staal- en fosforslakken bij vooroeverbestortingen in Zeeland. In het kader van die vooroeverbestortingen wordt het gebruik van die materialen extra gemonitord. De toepassing van slakken bij de dijkverbeteringen is wezenlijk anders dan bij de vooroeverbestortingen. Ze worden toegepast als grondverbetering of als funderingslaag onder de onderhoudsstrook op de berm van de dijk. Bij toepassing als grondverbetering worden de slakken afgedekt met een filterlaag en de stenen bekleding. In het geval van toepassing als fundering voor de onderhoudsstrook worden de slakken afgedekt met een asfaltlaag. In beide gevallen bevinden ze zich in een zone die slechts tijdelijk (in het geval van grondverbetering) of nauwelijks (in het geval van fundering onderhoudsstrook) onder water staat. Daarnaast is er geen direct contact met oppervlaktewater en het indirecte contact is slechts tijdelijk. Tot op heden zijn slakken op zeer ruime schaal toegepast bij de diverse waterstaatswerken in Zeeland, inclusief de reeds uitgevoerde dijkverbeteringen. Tot op heden zijn er geen aanwijzingen bekend dat er negatieve effecten door het gebruik van slakken als grondverbetering en/of fundering bij dijkverbeteringen optreden. Verder heeft Projectbureau Zeeweringen aangegeven dat de monitoring bij de vooroeverbestortingen nauwlettend gevolgd zal worden en dat, indien dat op basis daarvan noodzakelijk is, het gebruik van slakken heroverwogen zal worden. Wij achten de negatieve effecten van het gebruik van fosforslakken niet significant en aanvaardbaar.

* In combinatie met andere activiteiten in de Westerschelde veroorzaakt uw activiteit geen significant negatieve effecten

In gezamenlijkheid met andere activiteiten zouden de uit te voeren werkzaamheden aan het dijktraject Baarland-, Zuid-, Everinge-, Van Hattum- en Ellewoutsdijkpolder een significant effect kunnen hebben op de hier behandelde natuurwaarden. Cumulatieve effecten kunnen zowel worden veroorzaakt door autonome ontwikkelingen (bijvoorbeeld de verwachte zeespiegelstijging) en diverse menselijke activiteiten in het gebied; het gaat dan om activiteiten als scheepvaart, visserij en recreatie in het gebied maar ook werkzaamheden in het kader van het vergroten van de veiligheid en de verbeterde diepgang van de vaargeul.

De Westerschelde is het enige overgebleven estuarium in het Deltagebied en wordt gekarakteriseerd door een hoge morfologische dynamiek die bepalend is voor het systeem, door stroming, getijdenwerking en bijzondere natuurwaarden. Het estuarium bestaat uit diepe en ondiepe wateren, zand- en slikplaten en schorren. Het systeem heeft door de jaren heen veel veranderingen ondergaan die het gevolg kunnen zijn van natuurlijke processen of menselijke ingrepen wiens effecten moeilijk van elkaar en van de natuurlijke processen zijn te scheiden. De ingrepen met de meeste invloed op de dynamiek zijn m.n. de inpolderingen van de afgelopen eeuw en het baggeren en storten ten behoeve van de verdieping, vaargeulonderhoud en zandwinning. De voornaamste gevolgen zijn:

- vermindering van de komberging (het verschil tussen het watervolume in het estuarium bij hoogwater en laagwater), waardoor de getijgolf zich sneller door het estuarium kan voortplanten;
- verlies aan laagdynamisch gebied zoals ondiepwatergebied en schorren;
- verstarring van de geulen (=vermindering van dynamiek).

De verschillende habitats van het gebied zijn zeer belangrijk als hoogwatervluchtplaats, broed-, rui-, rust- en foerageergebied voor verschillende groepen van vogels. Het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe vervult verder een belangrijke functie als kinderkamer voor jonge vis, en als verblijfplaats voor zeehonden. Het verlies van laagdynamisch gebied betekent een afname van waardevolle habitats en van foerageermogelijkheden voor steltlopers. Als autonome ontwikkeling wordt van een toekomstige zeespie-

gelijking uitgegaan met een effect op de droogvalduur van slikken en platen en daarmee de foerageer-mogelijkheden voor vogels. Verder wordt waterkwaliteit beïnvloed door vervuiling en eutrofiëring, wat doorwerkt in zuurstoftekorten of vergiftiging.

Recreatie

Recreatie bestaande uit oeverrecreatie, sportvisserij en recreatievaart is relatief beperkt, maar neemt autonoom toe. In het mondingsgebied van de Westerschelde zijn enkele grote stranden. Aan de rest van de Westerschelde vindt men plaatselijk oever- en dijkrecreatie, maar deze is niet van groot belang. Openstelling van dijktrajecten voor recreanten heeft mogelijk wel een verstoring effect (geluid en menselijke aanwezigheid) op zeehonden en broedende, foeragerende of rustende vogels. In de omgeving van Resort Westerschelde zijn uitbreidingsplannen voorzien voor twee campings en de realisatie van het Plan Perkpolder. Te verwachten is dat de recreatieve druk op de omgeving en daarmee ook de potentiële verstoring van buitendijkse natuurwaarden in het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe door deze ontwikkelingen toe zal nemen. Bij het dijktraject Baarland-, Zuid-, Everinge-, Van Hattum- en Ellewoutsdijkpolder is er nauwelijks of geen sprake van buitendijks recreatief gebruik en na de dijkverbetering is hier geen toename van recreatief medegebruik te verwachten.

Inpoldering en dijkversterking

In het verleden hebben diverse grote inpolderingen van met name schorgebieden plaatsgevonden. Na 1953 vonden ook dijkversterkingen plaats. De werken hebben geleid tot een ruimtelijke vernauwing van het systeem, verlies of verstoring van habitats (o.a. afname van schorren en slik) en beperking van sedimentatiemogelijkheden. Tijdens een nieuw dijkversterkingentraject is men in 1997 begonnen met de verbetering van de dijken langs de Westerschelde. De dijkversterkingen hebben sinds 1997 geleid tot enige afname van open water (habitattypen H1130) en schorren (habitattypen H1310, H1320, H1330). Dit verlies leidt tot een herstelopgave. De werkzaamheid kan naast de boven beschreven effecten leiden tot directe verstoring (geluid en menselijke aanwezigheid) van vogels (hoogwatervluchtplaatsen, broed- en foerageergebieden).

Uw activiteit heeft door het toepassen van mitigerende maatregelen aanvaardbare negatieve effecten op de natuurwaarden van de Westerschelde & Saeftinghe. In samenhang met andere activiteiten zullen deze negatieve effecten in gezamenlijkheid naar onze mening niet tot significantie leiden.

** Uw activiteit past binnen het provinciale beleid*

Uw activiteit is in lijn met ons provinciale beleid, zoals dit is vastgelegd in het Omgevingsplan Zeeland 2006-2012. Relevante beleidsdoelen betreffen de veiligheid tegen overstromingen en behoud en versterking van de Zeeuwse natuurwaarden. De dijkverbetering is bedoeld om de veiligheid tegen overstromingen op duurzame wijze te waarborgen. De werkzaamheden worden zodanig uitgevoerd dat er geen significante aantasting plaatsvindt van de wezenlijke kenmerken of waarden van de Zeeuwse beschermde natuur en onvermijdelijke verstoringen zo klein mogelijk worden gehouden. Naar ons oordeel is er dus geen strijdigheid met het Omgevingsplan Zeeland 2006-2012.

** Conclusie*

Het uitvoeren van werkzaamheden aan het dijktraject Baarland-, Zuid-, Everinge-, Van Hattum- en Ellewoutsdijkpolder is geen activiteit die direct verband houdt met en niet nodig is voor het beheer van het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe. Op voorhand kon niet worden uitgesloten dat deze activiteit, afzonderlijk, of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen zou kunnen hebben voor dit gebied.

Het is daarom dat u, als initiatiefnemer, ter onderbouwing van de vergunningsaanvraag een passende beoordeling in de zin van artikel 19f, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 heeft laten opstellen. Een zodanige beoordeling houdt in dat, op basis van de beste wetenschappelijke kennis ter zake, alle aspecten van het plan of project die op zichzelf of in combinatie met andere plannen of projecten de instandhoudingsdoelstellingen in gevaar kunnen brengen, moeten worden geïnventariseerd.

Op basis van de door u overgelegde passende beoordeling van de gevolgen van het uitvoeren van werkzaamheden aan het dijktraject Baarland-, Zuid-, Everinge-, Van Hattum- en Ellewoutsdijkpolder voor het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe, met het oog op de instandhoudingsdoelstellingen van dit gebied, hebben wij vergunning voor deze activiteit kunnen verlenen nu wij op grond van de ons ter beschikking staande informatie en de bij ons zelf aanwezige kennis de zekerheid hebben verkregen dat de activiteit geen schadelijke gevolgen heeft voor de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied.

De activiteiten hebben geen significante negatieve effecten tot gevolg, ook niet in cumulatie met andere activiteiten. In deze vergunning worden namelijk voorschriften opgenomen die de natuurwaarden van het gebied beschermen. Op die wijze wordt voorkomen dat er significante negatieve effecten optreden.

We hebben hiermee uw activiteit getoetst aan de zogenaamde instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe, die bestaan uit:

- doelstellingen voor vogelsoorten
- doelstellingen voor habitattypen en habitatsoorten

Tevens hebben wij uw activiteit getoetst aan het geldende provinciale beleid zoals opgenomen in deel B van deze vergunning.

Meer informatie over het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe en de instandhoudingsdoelstellingen leest u in deel C van deze vergunning.

5. Zienswijzen van belanghebbenden

Nadat wij uw vergunningaanvraag binnen kregen, hebben wij een afschrift hiervan verstuurd naar:

- de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en
- het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Borsele.

Daarnaast hebben wij een ontwerpbesluit gedurende zes weken ter inzage gelegd en eventuele belanghebbenden met een publicatie in het huis-aan-huis-blad De Bevelander (Noord- en Zuid-Beveland) daarop geattendeerd. Belanghebbenden kregen op die manier de gelegenheid om een zienswijze te geven op uw aanvraag. Enkele belanghebbenden, namelijk Zeeuwse Milieufederatie, Vogelbescherming Nederland, Natuurmonumenten, de gemeente Borsele en de heer [REDACTED] hebben wij schriftelijk uitgenodigd om een zienswijze in te dienen. Ook hebben we gelegenheid gegeven een zienswijze in te dienen.

Door uw organisatie en de heer [REDACTED] zijn zienswijzen ingediend. Wij bespreken de zienswijzen achtereenvolgens.

Zienswijze Waterschap Zeeuwse Eilanden

U brengt naar voren dat u moeite heeft met de bepaling in voorschrift 9 dat de eventueel te plaatsen hekken voorzien dienen te zijn van verticale spijlen. U geeft aan dat deze hekken inderdaad lastiger zijn om overheen te klimmen – hetgeen het doel is van deze maatregel – maar dat deze hekken zeer zwaar zijn en daardoor moeilijker te plaatsen. Daarbij geeft u nog aan dat dergelijke hekken veel op 'Herashekkerwerken' lijken, waar vanuit de omgeving vaak veel weerstand tegen is. U verzoekt om in de vergunning de bepaling weg te nemen en standaard schapenhekken op te nemen. Daarenboven wijst u op het eerste punt van bijlage 3 van de planbeschrijving, waarin is aangegeven dat toegangshekken zodanig zijn uitgevoerd dat hier lastig overheen te klimmen is. Hoe dat wordt gerealiseerd is volgens u niet iets wat in deze vergunning voorgeschreven dient te worden, maar aan de beheerder moet worden overgelaten.

Voor de goede orde: de bepaling van het voorzien zijn van verticale spijlen in voorschrift 9 is uitsluitend bedoeld voor de toegangshekken in de overdwarse afrastreringen, niet voor het overige deel van de hekken/afrastrering. Het voorschrift is op dit punt aangescherpt. Dit voorschrift is overigens niet nieuw, maar wordt al sinds enige jaren opgenomen in vergunningen voor dijkverbeteringswerken in Zeeland. Uit die praktijk blijkt ook dat het plaatsen van dergelijke hekken zeer wel mogelijk is. Ons inziens rechtvaardigt de kwetsbaarheid van de nabijgelegen natuur (verstoring) dat dergelijke maatregelen lokaal moeten worden getroffen. Dit geldt ook voor een groot deel van dit dijktraject. Wij zijn het met u eens dat voorkomen moet worden dat de hekkerwerken onnodige weerstand van bewoners en bezoekers oproepen. Naar onze mening is het mogelijk om het toegangshek zodanig uit te voeren dat deze niet onaantoonbaar veel weerstand oproept en toch effectief kan zijn ter voorkoming van het er overheen klimmen. Wij denken daarbij onder andere aan het toepassen van een neutrale kleur (bijvoorbeeld groen) en het niet onnodig hoog maken van het hek. Een hoogte van minimaal 100 cm volstaat ons inziens. Deze laatste concrete bepaling hebben wij aan het voorschrift toegevoegd.

Daarenboven is er het aspect van handhaafbaarheid. Een globale beschrijving van de uitvoering, zoals in het door u aangehaalde punt uit bijlage 3 van de planbeschrijving, is niet handhaafbaar, omdat het begrip 'lastig overheen te klimmen' voor discussie vatbaar is. Wij streven er dan ook naar om de voorschriften in een vergunning als deze zo concreet en daarmee handhaafbaar mogelijk te formuleren. Vandaar dat wij in voorschrift 9 nadere bepalingen hebben opgenomen, namelijk verticale spijlen en een minimale hoogte van 100 cm. Overigens hebben wij aan het voorschrift toegevoegd dat u wel de vrijheid heeft om een andere uitvoering te kiezen, indien de mate van 'onoverklimbaarheid' van vergelijkbaar niveau blijft. Tot slot merken wij op dat het dijktraject in de huidige situatie al nauwelijks toegankelijk is en dat er voor de omgeving en bezoekers feitelijk niet veel verandert.

Zienswijze heer [REDACTED]

De heer [REDACTED] gaat in zijn zienswijze op 6 aspecten in, met als eindconclusie dat wij de vergunning moeten weigeren. Wij behandelen deze zienswijze punt voor punt, waarbij we eerst de zienswijze op het aspect samenvatten en vervolgens daarop reageren.

- M.E.R.-plicht. Voor de dijkverbetering is geen M.E.R. opgesteld, omdat deze volgens de initiatiefnemer niet M.E.R.-plichtig is. De heer [REDACTED] bestrijdt deze conclusie en concludeert op meerdere gronden, dat de dijkverbetering wel degelijk M.E.R.-plichtig is. Ook voert hij aan dat de verschillende benodigde vergunningen gecoördineerd zouden moeten worden aangevraagd. Omdat er zijns inziens ten onrechte geen M.E.R. is opgesteld, dient er eerst een M.E.R. te worden opgesteld, alvorens tot vergunningverlening in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 kan worden overgegaan.

Of er wel of geen M.E.R. is opgesteld staat het verlenen van deze vergunning niet in de weg en is voor deze vergunning niet relevant. In het kader van de vergunningprocedure op basis van de Natuurbeschermingswet 1998 geldt geen M.E.R.-plicht. Wij stellen op deze plaats derhalve niet vast of er in dit geval een M.E.R.-plicht is. Deze vergunning ziet toe op het naleven van de bepalingen van de Natuurbeschermingswet 1998. Of er nog andere toestemmingen benodigd zijn, moet in de betrokken kaders bepaald worden, tenzij op voorhand duidelijk is dat één of meerdere van die toestemmingen niet verleend zou(den) kunnen worden. Aangezien dijkverbeteringen al vele jaren in Zeeland (en daarbuiten) in uitvoering zijn en deze totnogtoe allemaal binnen de kaders van vigerende wet- en regelgeving tot stand zijn gebracht lijkt het ons zeer onwaarschijnlijk dat dergelijke toestemmingen niet verleend zullen kunnen worden.

Overigens komt de M.E.R.-plichtigheid aan de orde in de procedure die wij in het kader van artikel 5 lid 7 van de Waterwet zullen voeren. Het besluit dat wij in dat kader zullen nemen staat open voor beroep. Er bestaat geen plicht tot coördinatie, tenzij de aanvrager hier om verzoekt. Dat is hier niet gebeurd.

- Privaatrechtelijke belemmeringen. De heer [REDACTED] geeft aan dat hij eigenaar is van een deel van dijktraject en voert redenen aan waarom hij niet verplicht is om de dijkverbeteringen aan dat deel van het traject te gedogen en concludeert dat het waterschap in dit stadium een onoverkomelijke privaatrechtelijke belemmering voor de uitvoering van het werk heeft.

Of het waterschap wel of geen onoverkomelijke privaatrechtelijke belemmeringen voor de uitvoering van het werk heeft staat het verlenen van deze vergunning niet in de weg en is voor deze vergunning niet relevant. Wij treden op deze plaats niet in op de vaststelling of er in dit geval een gedoogplicht is. Als het privaatrechtelijke geschil ertoe leidt dat de uitvoering van de dijkverbetering afwijkt van wat vergund is, dan kan het zijn dat het werk niet conform deze vergunning uitgevoerd kan worden. In dat geval moet de afwijking getoetst worden aan de bepalingen van de Natuurbeschermingswet 1998. Dit kan betekenen dat een wijzigingsprocedure noodzakelijk is. De vergunninghouder is immers gehouden om de werkzaamheden conform de bepalingen in deze vergunning uit te voeren.

- Beoordelingskader voor Flora- en faunawet-ontheffingen. De heer [REDACTED] stelt dat het waterschap geen ontheffing ex artikel 75 in het kader van de Flora- en faunawet aangevraagd heeft. Mede gezien de mogelijke gevolgen voor het Natura 2000-gebied had wel een ontheffing aangevraagd moeten worden, welke volgens de heer [REDACTED] waarschijnlijk zou zijn afgewezen.

Of een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk is, moet blijken uit onderzoek en vervolgens eventueel de procedure die in dat kader gevoerd wordt. De minister van LNV is hiervoor het bevoegde gezag, niet gedeputeerde staten. Wij weten echter dat dit onderzoek altijd in het kader van de dijkverbeteringen in Zeeland wordt uitgevoerd. De Flora- en faunawet heeft de dijkverbeteringen nog nimmer in de weg gestaan. Op voorhand is het dus zeer onwaarschijnlijk dat deze eventuele benodigde toestemming een belemmering zal vormen voor de uitvoering van het werk. Het door de heer [REDACTED] aangevoerde kan voor ons derhalve geen argument zijn om deze vergunning niet te verlenen.

- Passende beoordeling. De heer [REDACTED] betwist dat de planbeschrijving kan worden gezien als een passende beoordeling en stelt dat noch uit de bij de vergunningaanvraag gevoegde documenten, noch uit de overige stukken blijkt dat er wetenschappelijk gezien redelijkerwijs geen twijfel bestaat dat er geen schadelijke gevolgen zijn voor het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saefinghe. Evenmin is er getoetst aan het beheerplan. Met name de kruinverhoging en het aanleggen van de werkweg zouden in strijd zijn met de instandhoudingsdoelstellingen.

Bij de vergunningaanvraag is door het waterschap een aparte passende beoordeling gevoegd (Arcadis-rapport 160308/PZDB-R-09246 'Passende Beoordeling Everinge-, Van Hattum-, Ellewoutsdijkpolder + deel aansluitend Baarland, Toetsing van de voorgenomen dijkverbetering langs de Westerschelde aan de Natuurbeschermingswet 1998' (d.d. 5 januari 2010)). Ook de heer [REDACTED] heeft hier een exemplaar van ontvangen. De heer [REDACTED] verwijst ten onrechte naar de planbeschrijving. Zoals wij in deze vergunning, op basis van de passende beoordeling, overwogen hebben, wordt het werk zodanig uitgevoerd, mede dankzij een set mitigerende maatregelen, dat wij hebben kunnen concluderen dat er geen significant negatieve effecten optreden op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. Er is inderdaad niet getoetst aan het beheerplan van het Natura 2000-gebied. Dit kan ook niet, omdat deze er ook nog niet is.

- Mitigerende maatregelen. De heer [REDACTED] stelt dat in de planbeschrijving de negatieve gevolgen van de kruinverhoging en het aanleggen van de werkweg niet beschreven zijn. Hij voorziet tijdelijke en blijvende effecten op de omgeving.

Zoals hierboven reeds aangegeven maakt een aparte passende beoordeling deel uit van de vergunningaanvraag. Op basis van deze passende beoordeling hebben wij de effecten kunnen beoordelen. Alle relevante effecten, ook van de kruinverhoging en het aanleggen van de werkweg, zijn ons inziens in ogen-schouw genomen en waar nodig en mogelijk met mitigerende maatregelen voorkomen, dan wel verkleind. Wij hebben dus ook kunnen concluderen dat er geen significant negatieve effecten optreden op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied en kunnen deze vergunning verlenen.

- Nut en noodzaak. De heer [REDACTED] stelt dat noch uit de vergunningaanvraag, noch uit de ontwerpvergunning de noodzaak blijkt waarvoor de vergunning is aangevraagd. De dijk zou ruimschoots voldoen aan de daaraan redelijkerwijs te stellen veiligheidsnormen.

Zowel uit de vergunningaanvraag als uit de ontwerpvergunning blijkt duidelijk waarvoor de vergunning is aangevraagd, namelijk het zodanig verbeteren van het betreffende dijktraject, dat deze aan de thans te stellen veiligheidsnormen voldoet. Een gedegen en zorgvuldige toetsing, het werk van specialisten, ligt aan de verbetering ten grondslag. Wij treden in het kader van deze vergunning niet in op deze toetsing omdat de veiligheidsnormen in het kader van de Wet op de waterkering worden beschouwd. De Natuur-beschermingswet 1998 beoordeelt enkel de effecten van de activiteit op de instandhoudingsdoelstellingen zoals die gelden voor het desbetreffende Natura 2000-gebied. Omdat er in dit geval geen sprake is van significant negatieve effecten (zie hetgeen hiervoor gesteld is over de passende beoordeling) hoeven nut en noodzaak niet te worden beoordeeld.

Overigens komen nut en noodzaak aan de orde in de procedure die wij in het kader van artikel 5 lid 7 van de Waterwet zullen voeren. Het besluit dat wij in dat kader zullen nemen staat open voor beroep.

Wij hebben derhalve geen redenen om de vergunning te weigeren.

Na het sluiten van de zienswijzentermijn werd bekend dat in 2010 voor het eerst een aantal lepelaars heeft gebroed op het Schor Zuidgors, in een ander deel van het schor dan waar de meeuwenkolonie zich bevindt. Weliswaar is de lepelaar niet een soort die als broedvogel in het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saefinghe beschermd wordt, maar waar op grond van de Flora- en faunawet wel rekening mee moet worden gehouden. Deze vergunning is daarom op detail aangepast, namelijk voorschrift 8 is veranderd: op het gedeelte van het dijktraject langs het Schor Zuidgors dient in plaats van op 1 april op 15 april gestart te worden. Door Projectbureau Zeeweringen en het Waterschap Zeeuwse Eilanden is in nauw overleg met deskundigen, waaronder de lepelaardeskundige van Nederland, de heer Overdijk, gezocht naar een zo goed mogelijke manier om deze nieuwe kolonie te ontzien. Dat was geen eenvoudige opgave, omdat het dijktraject al een fasering in de uitvoering kende waarbij compromissen tussen verschillende natuurbelangen, maar ook technische uitvoeringsaspecten gevonden moest worden. De lepelaars maken dat vraagstuk nog ingewikkelder. Voor de lepelaars is het belangrijk om in de vestigingsperiode zo min mogelijk verstoord te worden. Die vestigingsperiode eindigt normaal gesproken zo rond 20 april, maar is afhankelijk van hoe streng de winter en/of hoe koud het voorjaar is. Alles overwegende is er voor gekozen om de uitvoering langs dit deel van het dijktraject per 15 april te laten beginnen. Dit compromis is, inclusief motivering, aan diverse belanghebbenden, namelijk terreinbeheerder Natuurmonumenten, Vogelbescherming, Werkgroep Lepelaar, KNNV De Bevelanden en de Zeeuwse Milieufederatie voorgelegd. Zij allen hebben aangegeven het voorgestelde compromis een zorgvuldig overwogen aanpassing te vinden en kunnen zich er dan ook in vinden. Door Waterschap Zeeuwse Eilanden is een brief (kenmerk 2010009374, d.d. 12 oktober 2010) gestuurd, waarbij ingegaan wordt op deze zaak, een motivatie van het compromis wordt gegeven en de afstemming met de belanghebbenden aan de orde komt. Deze brief hebben we aan het dossier toegevoegd. Voor ons is deze aanpassing van de vergunning daarom dermate zorgvuldig met belanghebbenden afgestemd, dat het niet nodig is om deze aangepaste vergunning opnieuw formeel via een nieuwe zienswijzentermijn in procedure te brengen.

Deel B. Wettelijk kader en beleid

In paragraaf 1 van dit deel leest u welke artikelen uit de Natuurbeschermingswet 1998 van belang zijn bij het verlenen van deze vergunning.

In paragraaf 2 leest u welk beleid een rol speelt bij de vergunningverlening.

1. Wettelijk kader

Sinds 1 oktober 2005 is de Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. Per 1 februari 2009 is de Natuurbeschermingswet 1998 op een aantal onderdelen gewijzigd.

De voor deze vergunningverlening van belang zijnde artikelen zijn:

Artikel 1 sub m

Onder bestaand gebruik wordt verstaan:

1. iedere handeling die op 1 oktober 2005 werd verricht en sedertdien niet of niet in betekenende mate is gewijzigd.
2. iedere handeling die op het moment van aanwijzing van een gebied als beschermd natuurmonument of ter uitvoering van richtlijn 79/409/EEG dan wel op het moment van aanmelding bij de Europese Commissie van een gebied ter uitvoering van artikel 4, eerste lid, van richtlijn 92/43/EEG werd verricht en sedertdien niet of niet in betekenende mate is gewijzigd, voor zover die aanwijzing of aanmelding plaatsvindt na 1 oktober 2005.

Artikel 1 sub n

Onder een Natura 2000-gebied wordt verstaan:

1. een gebied dat is aangewezen op grond van artikel 10a, eerste lid,
2. gebied dat voorlopig is aangewezen als bedoeld in artikel 12, derde lid, of
3. een gebied dat voorkomt op de lijst van gebieden van communautair belang, bedoeld in artikel 4, tweede lid, van richtlijn 92/43/EEG.

Artikel 2, eerste lid

In dit artikel staat wat we onder 'gedeputeerde staten' verstaan, voor zover niet anders is bepaald.

Gedeputeerde staten = gedeputeerde staten van de provincie waarin geheel of grotendeels zijn gelegen:

- gebieden als bedoeld in artikel 10a (zie hieronder), of
- natuurmonumenten, of
- landschapsgezichten onderscheidenlijk beschermde natuurmonumenten, of
- beschermde landschapsgezichten.

Artikel 2, vijfde lid

Gedeputeerde staten beslissen niet op een aanvraag voor een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, dan in overeenstemming met gedeputeerde staten van de andere provincies waarin het Natura 2000-gebied mede is gelegen voorzover die vergunning betrekking heeft op delen van het gebied, gelegen in die andere provincies.

Artikel 2a

1. Indien een aanvraag van een vergunning als bedoeld in artikel 16, eerste lid, betrekking heeft op een handeling die hoofdzakelijk gevolgen kan hebben voor een deel van een beschermd natuurmonument dat is gelegen binnen de grenzen van één provincie, beslissen gedeputeerde staten van de provincie waarin dat deel van het beschermd natuurmonument is gelegen over de aanvraag.
2. Indien een aanvraag van een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, betrekking heeft op een project dat of andere handeling die hoofdzakelijk gevolgen kan hebben voor een deel van een Natura 2000-gebied dat is gelegen binnen de grenzen van één provincie, beslissen gedeputeerde staten van de provincie waarin dat deel van het Natura 2000-gebied is gelegen over de aanvraag.

Artikel 10a, eerste lid

In dit artikel staat dat Onze Minister gebieden aanwijst om de volgende Europese richtlijnen uit te kunnen voeren:

- richtlijn (EEG) nummer 79/409/EEG (Vogelrichtlijn)
- richtlijn (EEG) nummer 92/43/EEG (Habitatrichtlijn)

Artikel 10a, tweede lid

Dit artikel bepaalt dat een besluit de instandhoudingsdoelstelling voor het gebied bevat. Het gaat dan om besluiten, zoals bedoeld in het vorige artikel (het eerste lid van artikel 10a). Onder instandhoudingsdoelstellingen vallen in ieder geval:

- a. doelstellingen die gaan om de instandhouding van de leefgebieden, voorzover dit vereist is volgens richtlijn (EEG) nummer 79/409, of
- b. doelstellingen die gericht zijn op de instandhouding van de natuurlijke habitats of van de populaties van in het wild levende dier- en plantensoorten, voorzover dit vereist is volgens richtlijn (EEG) nummer 92/43.

Artikel 10a, derde lid

Dit artikel bepaalt dat de instandhoudingsdoelstelling (uit artikel 10a, tweede lid) ook betrekking kan hebben op doelstellingen gericht op:

- het behoud van het natuurschoon
- het herstel van het natuurschoon
- de ontwikkeling van het natuurschoon
- de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied

Voor zover deze niet vallen onder de doelstellingen volgens de richtlijnen uit het tweede lid vereist is.

Artikel 15a, tweede lid

Volgens dit artikel is het gebied geen beschermd natuurmonument meer vanaf het moment dat het gebied wordt aangewezen als Natura 2000-gebied.

Artikel 15a, derde lid

In dit artikel staat dat de instandhoudingsdoelstelling voor het Natura 2000-gebied ook betrekking heeft op eerdere doelstellingen, die gericht waren op:

- het behoud van het natuurschoon
- het herstel van het natuurschoon
- de ontwikkeling van het natuurschoon
- de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied.

Dit geldt ook als het gebied niet langer aangewezen is als beschermd natuurmonument. We houden dan dus doelstellingen aan zoals ze waren toen het gebied nog wel aangewezen was als beschermd natuurmonument.

Artikel 16, eerste lid

Op grond van artikel 16, eerste lid, is het verboden zonder vergunning van gedeputeerde staten in een beschermd natuurmonument handelingen te verrichten, te doen verrichten of te gedogen, die schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis van het beschermd natuurmonument of voor dieren of planten in het beschermd natuurmonument of die het beschermd natuurmonument ontsieren, dan wel in strijd met de bij een vergunning gestelde voorschriften of beperkingen handelingen te verrichten, te doen verrichten of te gedogen.

Artikel 16, tweede lid

Dit artikel geeft aan dat in elk geval als schadelijke handelingen worden aangemerkt handelingen die de in het besluit tot aanwijzing als beschermd natuurmonument vermelde wezenlijke kenmerken van het beschermde natuurmonument aantasten.

Artikel 16, vierde lid

In dit artikel is bepaald dat het in het eerste lid bedoelde verbod tevens van toepassing is op handelingen als bedoeld in dat lid die buiten het beschermd natuurmonument kunnen worden verricht en die zijn vermeld in het besluit tot aanwijzing als beschermd natuurmonument, bedoeld in artikel 10, of een besluit tot voorlopige aanwijzing als bedoeld in artikel 12. Bij de vermelding van handelingen kunnen beperkingen worden gesteld en uitzonderingen worden opgenomen met betrekking tot het tijdvak waarin, de omstandigheden waaronder, de doeleinden waarvoor en met betrekking tot de personen door wie zij worden verricht.

Artikel 16, vijfde lid

In dit artikel is bepaald dat dit artikel niet van toepassing is op handelingen die worden verricht overeenkomstig een beheerplan als bedoeld in artikel 17.

Artikel 16, zesde lid

In dit artikel is bepaald dat bij algemene maatregel van bestuur terzake van bij die maatregel genoemde beschermde natuurmonumenten handelingen kunnen worden aangewezen waarvoor een vergunning als bedoeld in het eerste lid wordt verleend door Onze Minister.

Artikel 16, zevende lid

In dit artikel is bepaald dat een krachtens het zesde lid vastgestelde algemene maatregel van bestuur niet eerder in werking treedt dan acht weken na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin hij is geplaatst. Van de plaatsing wordt onverwijld mededeling gedaan aan de beide kamers der Staten-Generaal.

Artikel 19d, eerste lid

Dit artikel bepaalt dat het verboden is om projecten of andere handelingen te realiseren of onderscheidenlijk te verrichten:

- zonder vergunning van Gedeputeerde Staten, of
- in strijd met voorschriften of beperkingen die aan de vergunning verbonden zijn.

Bovenstaande is het geval als die projecten of handelingen:

- de kwaliteit kunnen verslechteren van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in een Natura 2000-gebied.
- een significant verstoring effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. De instandhoudingsdoelstellingen zijn hierbij het uitgangspunt.
- de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied kunnen aantasten.

Artikel 19d, tweede lid

De in het eerste lid bedoelde vergunningplicht is niet van toepassing op het realiseren van projecten of het verrichten van andere handelingen die zijn opgenomen in een beheerplan als bedoeld in de artikelen 19a of 19b.

Artikel 19d, derde lid

De in het eerste lid bedoelde vergunningplicht is niet van toepassing op bestaand gebruik gedurende de periode, bedoeld in artikel 19c, eerste lid, behoudens indien dat gebruik een project is dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied maar dat afzonderlijk of in combinatie met andere projecten of plannen significante gevolgen kan hebben voor het desbetreffende Natura 2000-gebied.

Artikel 19e

In dit artikel staat dat Gedeputeerde Staten bij het verlenen van een vergunning letten op de instandhoudingsdoelstelling en rekening houden:

- a. met de gevolgen die een project of andere handeling kan hebben voor:
  - het gebied dat aangewezen is op grond van artikel 10a, eerste lid, of
  - het gebied waarvan de aanwijzing in overweging is genomen, zoals bedoeld in artikel 12, derde lid;
- b. met een beheersplan dat op grond van artikel 19a of artikel 19b is vastgesteld;
- c. met vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied, alsmede regionale en lokale bijzonderheden.

Het gaat hier om het verlenen van een vergunning zoals bedoeld in artikel 19d, eerste lid.

Artikel 19f, eerste lid

In dit artikel staat dat voordat Gedeputeerde Staten een besluit nemen over een vergunning (artikel 19d, eerste lid) een initiatiefnemer van een project eerst een passende beoordeling maakt voor de gevolgen van het gebied. Daarbij houdt hij/zij rekening met de instandhoudingsdoelstellingen:

- als het nieuwe project niet direct verband houden of nodig zijn voor het beheer van een gebied, zoals bedoeld in artikel 10a, eerste lid of artikel 12, derde lid,
- maar dit project in combinatie met andere projecten of plannen wel significante gevolgen kunnen hebben voor het gebied.

Artikel 19f, tweede lid

De passende beoordeling terzake van een besluit op een aanvraag voor een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, kan onderdeel uitmaken van een voor dat project voorgeschreven milieueffectrapportage.

Artikel 19g, eerste lid

Dit artikel geeft aan dat Gedeputeerde Staten pas een vergunning (artikel 19d, eerste lid) kunnen verlenen op het moment dat zij zich ervan hebben verzekerd dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast. Dit moet blijken uit een passende beoordeling, zoals bedoeld in artikel 19f, eerste lid.

Artikel 19ia, eerste lid

Dit artikel geeft aan dat ingeval de instandhoudingsdoelstelling voor een Natura 2000-gebied mede betrekking heeft op doelstellingen als bedoeld in artikel 10a, derde lid, artikel 16, eerste tot en met zesde lid, van overeenkomstige toepassing is op handelingen die schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon,

voor de natuurwetenschappelijke betekenis van het Natura 2000-gebied anders dan vereist ingevolge de richtlijnen, bedoeld in artikel 10a, tweede lid, of voor dieren en planten in dat gebied, of die het gebied ontsieren, met dien verstande dat:

- a. in het vierde lid in plaats van het besluit tot aanwijzing als beschermd natuurmonument, bedoeld in artikel 10 wordt gelezen: het besluit tot aanwijzing, bedoeld in artikel 10a;
- b. in het vijfde lid in plaats van een beheerplan als bedoeld in artikel 17 wordt gelezen: de beschrijvingen in het desbetreffende beheerplan, bedoeld in artikel 19a, negende lid;
- c. de krachtens het zesde lid aangewezen handelingen de krachtens artikel 19d, vierde lid, aangewezen handelingen zijn.

Artikel 19ia, tweede lid

Dit artikel geeft aan dat ingeval het eerste lid van toepassing is, een aanvraag van een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, tevens als een aanvraag van een vergunning als bedoeld in het artikel 16, eerste lid, in samenhang met het eerste lid geldt.

Artikel 19ia, derde lid

Dit artikel geeft aan dat ingeval een handeling als bedoeld in het eerste lid bestaand gebruik is waarop artikel 19d, derde lid, van toepassing is, in plaats van het verbod, bedoeld in artikel 16, eerste lid, artikel 19c van overeenkomstige toepassing, is, met dien verstande dat de maatregelen, bedoeld in artikel 19c, eerste en tweede lid, tot doel hebben te voorkomen dat bestaand gebruik mogelijk nadelige gevolgen heeft voor het Natura 2000-gebied, gelet op de doelstellingen, bedoeld in artikel 10a, derde lid.

Artikel 19l, eerste lid

In dit artikel staat dat iedereen voldoende zorg in acht neemt voor de instandhouding van een gebied dat is aangewezen op grond van artikel 10 of een Natura 2000-gebied als bedoeld in artikel 12.

Deze zorg houdt in ieder geval het volgende in. Weet of kan iemand redelijkerwijs vermoeden dat zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kan hebben voor het gebied? Dan is diegene verplicht dergelijke handelingen of nalaten te voorkomen. Is dat niet mogelijk, dan is diegene verplicht om alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevegd om die gevolgen te voorkomen. Kunnen de gevolgen niet worden voorkomen, dan is diegene verplicht deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Uitgangspunt is allereerst de instandhoudingsdoelstelling voor gebieden die aangewezen zijn op grond van artikel 10a, eerste lid. Daarnaast nemen we als uitgangspunt de wezenlijke kenmerken van een gebied, aangewezen op grond van artikel 10, eerste lid.

2. Beleid

Westerschelde & Saeftinghe is een Natura 2000-gebied volgens artikel 1 sub n van de Natuurbeschermingswet 1998.

Natura 2000-doelendocument

Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft ambtelijke concepten van het Natura 2000-doelendocument en gebiedendocumenten voor de verschillende Natura 2000-gebieden voor commentaar aan overheden en maatschappelijke organisaties voorgelegd. Onder deze gebieden valt ook Oosterschelde. Dit deed het ministerie in december 2005.

In het document zijn kernopgaven voor de verschillende Natura 2000-landschappen geformuleerd. Voorbeelden van deze landschappen zijn Duinen en Noordzee, Waddenzee en Delta. In juni 2006 heeft de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit dit doelendocument vastgesteld.

Instandhoudingsdoelstellingen

In januari 2007 heeft de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit de ontwerpbesluiten voor 111 Natura 2000-gebieden ter inzage gelegd. De Oosterschelde valt onder deze 111 gebieden. In deze ontwerpbesluiten zijn de kernopgaven uitgewerkt in voorlopige algemene instandhoudingsdoelstellingen en instandhoudingsdoelstellingen voor habitattypen en -soorten en/of vogelsoorten.

Op 23 december 2009 heeft de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit het Natura 2000-aanwijzingsbesluit Westerschelde & Saeftinghe vastgesteld. In dit besluit is als gevolg van de inspraakreacties op het ontwerpbesluit een aantal wijzigingen doorgevoerd. Dit aanwijzingsbesluit wordt in de overweging bij de aangevraagde vergunning betrokken. Meer over de instandhoudingsdoelstellingen leest u in deel C van deze vergunning.

Beleidsplan Westerschelde

In 1991 is het Beleidsplan Westerschelde vastgesteld. In de hoofddoelstelling worden economische ontwikkelingsmogelijkheden gekoppeld aan een situatie waarbij natuurfuncties gehandhaafd of hersteld kunnen worden en potentiële natuurwaarden kunnen worden ontwikkeld. De veiligheid tegen overstromingen dient daarbij gewaarborgd te blijven.

In 2001 is door Nederland en Vlaanderen gezamenlijk een langetermijnvisie opgesteld voor het Schelde-estuarium (het onder invloed van het getij staande deel van de rivier). Deze visie stelt instandhouding van de fysieke systeemkenmerken van het estuarium als uitgangspunt voor beheer en beleid.

Omgevingsplan Zeeland 2006-2012

In 2006 heeft Provinciale Staten van Zeeland het Omgevingsplan Zeeland 2006-2012 vastgesteld. Dit omgevingsplan is een integratie van het provinciale streek-, milieubeleids- en waterhuishoudingsplan. Het omgevingsplan zet in op een dynamisch en aantrekkelijk Zeeland. Enerzijds is het een beleidsuitwerking dat voor concentratie, uitbouw en versterking van economische activiteiten in de havens en het steden-netwerk en anderzijds voor behoud en versterking van de groenblauwe oase die Zeeland is kiest.

Het plan stelt dat het goed gaat met de Zeeuwse natuurgebieden, maar onvoldoende goed met de Zeeuwse natuur. Weliswaar krijgen steeds meer gebieden een natuurbestemming, toch zijn er nog steeds plant- en diersoorten die het veld moeten ruimen door versnippering en de kwaliteit van de omgeving. Behoud van biodiversiteit vraagt om voortgaan op de weg te komen tot een duurzaam en robuust ecologisch netwerk.

Het Omgevingsplan Zeeland geeft aan dat er voor zeer kwetsbare en waardevolle gebieden sprake is van een beschermingsregime. Binnen dit regime zijn nieuwe projecten, plannen of handelingen niet toegestaan indien deze de wezenlijke kenmerken of waarden van een gebied significant aantasten, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Dit beschermingsregime sluit aan bij het afwegingskader in de Nota Ruimte voor de Ecologische Hoofdstructuur. Daarnaast geldt voor deze gebieden nationale en internationale wetgeving zoals de Natuurbeschermingswet 1998.

Het Omgevingsplan Zeeland geeft aan dat de bescherming tegen overstromingen door klimaatverandering en zeespiegelstijging weer actueel is. Het garanderen van duurzame veiligheid is daarom van groot belang. De aanpak van de zogenoemde zwakke schakels moet prioriteit hebben. Zeeland heeft, juist vanwege haar ligging in de frontlinie, de ambitie ruimte te bieden voor experimenten op het gebied van de kustverdediging. Zeeland wil een laboratorium worden, waar kennis opgedaan wordt die wereldwijd ingezet kan worden in gebieden die evenals Zeeland geconfronteerd zullen gaan worden met de gevolgen van de klimaatverandering.

Deel C. Gebiedsbeschrijvingen en instandhoudingsdoelstellingen Westerschelde & Saeftinghe

Hieronder leest u in paragraaf 1 een algemene gebiedsbeschrijving van het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe. In paragraaf 2 beschrijven we zeer gedetailleerd de instandhoudingsdoelen van het gebied. De instandhoudingsdoelen uit deze hele paragraaf en het beleid dat u hebt kunnen lezen in deel B van deze vergunning, zijn voor ons het toetsingskader voor de vergunning.

1. Gebiedsbeschrijving van Westerschelde & Saeftinghe

1.1 Westerschelde

De Westerschelde is de zuidelijke tak in het oorspronkelijke mondingsgebied van de rivier de Schelde. Het is de enige zeetak in de Delta waar nu nog sprake is van een estuarium met open verbinding naar zee. Het betreft een zeer dynamisch gebied, mede door de trechtervorm ervan, waarin het getijverschil naar achteren erg groot wordt. Noordzeewater dringt met krachtige getijdenstromen binnen, maar door de aanvoer van rivierwater is het zoutgehalte relatief laag. Het estuarium is zeer uitgestrekt. De rivier bestaat uit een hoofdgeul met meerdere, zich verplaatsende nevengeulen waartussen bij eb droogvallende zand- en slikplaten en ondiep water liggen. Langs de randen liggen schorren, waarin kreken grillige patronen vormen. Onder invloed van eb en vloed verandert de aanblik van het gebied voortdurend.

Onder de schorren langs de Westerschelde bevindt zich het grootste schorregebied van ons land: het Verdrongen Land van Saeftinghe. Door het grote getijverschil bevat het Verdrongen Land van Saeftinghe zeer hoge oeverwallen en brede geulen. Buitengaats ligt de verzande slufte van de Verdrongen Zwarte Polder nog in het gebied. In het mondingsgebied is verder nog sprake van duinvorming bij Rammekenshoek, de Kaloot en op de Hooge Platen. Binnendijs liggen een aantal gebieden met aan het estuarium gekoppelde natuur: Rammekenshoek, Inlaag 1887, Bathse Kreek, Inlaag Hoofdplaat en Herdijkte Zwarte Polder.

Westerschelde & Saeftinghe behoort tot het Natura 2000-landschap 'Noordzee, Waddenzee en Delta'. De ligging van de habitattypen en van de leefgebieden van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen, vormt het uitgangspunt voor de begrenzing van de Habitatrichtlijngebieden. Dit is inclusief terreindelen die van mindere kwaliteit zijn. Daarnaast omvat het begrensde gebied ook natuurwaarden die integraal onderdeel uitmaken van de ecosystemen waartoe de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten behoren, alsmede terreindelen die noodzakelijk worden geacht om de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten in stand te houden en te herstellen. Bij de keuze en de afbakening van de gebieden is geen rekening gehouden met andere vereisten dan die verband houden met de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.

De grenzen van Vogelrichtlijngebieden worden bepaald door het gebruik dat de aanwezige zogenoemde bijlage I-soorten, en/of trekkende watervogels, en/of overige trekkende vogels ervan maken, waarbij wordt uitgegaan van landschapsecologische eenheden en de biotoop-eisen van de betrokken vogelsoorten. De Westerschelde is aangewezen als Vogelrichtlijngebied onder de Vogelrichtlijn vanwege de aanwezigheid van schorren, slikken, platen en ondiep water die als geheel het leefgebied vormen van een aantal in artikel 4 van de Richtlijn bedoelde vogelsoorten. Het is een watergebied dat het leefgebied vormt van soorten van Bijlage I van de Vogelrichtlijn en tevens fungeert als broed-, rui-, overwinteringsgebied en rustplaats in de trekzone van andere trekvogelsoorten. De begrenzing van het vogelrichtlijngebied is zo gekozen dat een in landschappelijk en vogelkundig opzicht samenhangend geheel is ontstaan dat voorziet in de beschermingsbehoefte met betrekking tot het voortbestaan en/of voortplanten van bedoelde vogelsoorten.

2. Instandhoudingsdoelstellingen van Westerschelde & Saeftinghe

2.1 Hoofddlijnen van de Natura 2000-doelen

Als verdere invulling van het stellen van prioriteiten zijn voor de acht onderscheiden Natura 2000-landschappen kernopgaven geformuleerd op grond van de daar voorkomende habitattypen en soorten, de landelijke betekenis van deze waarden binnen het betreffende landschap, de belangrijkste verbeteropgaven en de beïnvloedingsmogelijkheden. Per landschap omvatten ze de belangrijkste behoud- en herstelopgaven. De kernopgaven stellen prioriteiten ('richting geven') en geven overeenkomsten en verschillen tussen en binnen de gebieden aan. Zij hebben in het bijzonder betrekking op habitattypen en (vogel)soorten die sterk onder druk staan en/of waarvoor Nederland van groot of zeer groot belang is. De kernopgaven worden per Natura 2000-landschap behandeld en opgesomd in hoofdstuk 5 van het Natura 2000 doelendocument (2006).

De algemene doelen betreffen behoud en indien van toepassing herstel van:

- de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van Natura 2000 zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie;

- de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie, die zijn opgenomen in bijlage I of bijlage II van de Habitatrichtlijn. Dit behelst de benodigde bijdrage van het gebied aan het streven naar een op landelijk niveau gunstige staat van instandhouding voor de habitattypen en de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
- de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied, inclusief de samenhang van de structuur en functies van de habitattypen en van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
- de op het gebied van toepassing zijnde ecologische vereisten van de habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

2.2 Kernopgaven voor Westerschelde & Saeftinghe

In het doelendocument is voor de Westerschelde & Saeftinghe een aantal kernopgaven geformuleerd. Deze zijn:

- Verbetering van de kwaliteit van het estuarium Westerschelde. Hiermee bedoelen we de ruimte en de verhouding tussen deelsystemen en de laag- en hoogproductieve onderdelen.
- Behoud van de verbinding met de Schelde voor de paaifunctie voor fint in België.
- Behoud van ongestoorde rustplaatsen en optimaal voortplantingshabitat (waaronder embryonale duinen) voor bontbekplevier, strandplevier, kluut, grote en dwergstern, visdief en grijze zeehond.
- Herstel van schorren en zilte graslanden (buitendijks) met alle successiestadia, zoet-zout overgangen, verscheidenheid in substraat en getijregime en ook als hoogwatervluchtplaats.
- Behoud en ontwikkeling van de kwaliteit van binnendijkse brakke gebieden voor noordse woelmuis, broedvogels (kluut, sterns), overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden), brakke variant van ruigten en zomen (harig wilgenroosje), schorren en zilte graslanden (binnendijks) en als hoogwatervluchtplaats.

2.3 Instandhoudingsdoelen voor Westerschelde & Saeftinghe

De kernopgaven zoals u ze hierboven leest, zijn in het aanwijzingsbesluit 'Westerschelde & Saeftinghe' van 23 december 2009 uitgewerkt in instandhoudingsdoelen.

Voor de *habitattypen* zijn de volgende doelen opgenomen:

- H1110 Permanent overstromde zandbanken: behoud van oppervlakte en kwaliteit van permanent overstromde zandbanken, Noordzeekustzone (subtype B).
- H1130 Estuaria: uitbreiding van oppervlakte en verbetering van kwaliteit.
- H1310 Zilte pionierbegroeiingen: uitbreiding van oppervlakte en behoud van kwaliteit van zilte pionierbegroeiingen, zeekraal (subtype A) en behoud van oppervlakte en kwaliteit van zilte pionierbegroeiingen, zeevetmuur (subtype B).
- H1320 Slijkgrasvelden: behoud van oppervlakte en kwaliteit.
- H1330 Schorren en zilte graslanden: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit van schorren en zilte graslanden, buitendijks (subtype A), en behoud van oppervlakte en kwaliteit van schorren en zilte graslanden, binnendijks (subtype B).
- H2110 Embryonale wandelende duinen: behoud van oppervlakte en kwaliteit.
- H2120 Witte duinen: behoud van oppervlakte en kwaliteit.
- H2160 Duindoornstruwelen: behoud van oppervlakte en kwaliteit.
- H2190 Vochtige duinvalleien: behoud van oppervlakte en kwaliteit van vochtige duinvalleien, kalkrijk (subtype B).

Voor de *habitatrichtlijnsoorten* zijn de volgende doelen opgenomen:

- H1014 Nauwe korfslak: behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied voor behoud van de populatie.
- H1095 Zeeprrik: behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied voor uitbreiding van de populatie.
- H1099 Rivierprrik: behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied voor uitbreiding van de populatie.
- H1103 Fint: behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied voor uitbreiding van de populatie.
- H1365 Gewone zeehond: behoud van omvang en verbetering van kwaliteit van het leefgebied voor uitbreiding van de populatie voor een regionale populatie van ten minste 200 exemplaren in het Delta-gebied.
- H1903 Groenknolorchis: behoud van omvang en kwaliteit van de biotoop voor behoud van de populatie.

Voor de *broedvogelsoorten* zijn de volgende doelen opgenomen:

- Behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied, met een draagkracht voor een populatie van:
  - A081 Bruine kiekendief ten minste 20 paren
  - A272 Blauwborst ten minste 450 paren
- Behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied als bijdrage aan de draagkracht voor de populatie van het Deltagebied van:
  - A132 Kluut ten minste 2.000 paren
  - A137 Bontbekplevier ten minste 100 paren
  - A138 Strandplevier ten minste 220 paren
  - A176 Zwartkopmeeuw ten minste 400 paren
  - A191 Grote stern ten minste 4.000 paren
  - A193 Visdief ten minste 6.500 paren
  - A195 Dwergstern ten minste 300 paren

Voor de *niet-broedvogelsoorten* zijn de volgende doelen opgenomen:

- Behoud van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor een populatie van:
  - A005 Fuut gemiddeld 100 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A026 Kleine zilverreiger gemiddeld 40 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A034 Lepelaar gemiddeld 30 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A041 Kolgans gemiddeld 380 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A043 Grauwe gans gemiddeld 16.600 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A048 Bergeend gemiddeld 4.500 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A050 Smient gemiddeld 16.600 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A051 Krakeend gemiddeld 40 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A052 Wintertaling gemiddeld 1.100 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A053 Wilde eend gemiddeld 11.700 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A054 Pijlstaart gemiddeld 1.400 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A056 Slobeend gemiddeld 70 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A069 Middelste zaagbek gemiddeld 30 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A075 Zeearend gemiddeld 2 vogels (seizoensmaximum)
  - A103 Slechtvalk gemiddeld 8 vogels (seizoensmaximum)
  - A130 Scholekster gemiddeld 7.500 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A132 Kluut gemiddeld 540 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A137 Bontbekplevier gemiddeld 430 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A138 Strandplevier gemiddeld 80 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A140 Goudplevier gemiddeld 1.600 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A141 Zilverplevier gemiddeld 1.500 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A142 Kievit gemiddeld 4.100 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A143 Kanoet gemiddeld 600 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A144 Drieteenstrandloper gemiddeld 1.000 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A149 Bonte strandloper gemiddeld 15.100 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A157 Rosse grutto gemiddeld 1.200 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A160 Wulp gemiddeld 2.500 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A161 Zwarte ruiter gemiddeld 270 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A162 Tureluur gemiddeld 1.100 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A164 Groenpootruiter gemiddeld 90 vogels (seizoensgemiddelde)
  - A169 Steenloper gemiddeld 230 vogels (seizoensgemiddelde)

Voor alle grote wateren geldt dat behoud of herstel van de ruimtelijke samenhang tussen geulen, ondieptes, platen en kwelders (of schorren) en de bijbehorende sedimentatie- en erosieprocessen van groot belang zijn.

2.4 Instandhoudingsdoelstellingen versus 'oude doelen'

Naast de doelstellingen vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn blijven ook de doelstellingen vanuit de aanwijzing van delen van de Westerschelde & Saeftinghe als beschermd natuurmonument van kracht. Deze doelstellingen hebben betrekking op het behoud, het herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van dat deelgebied (artikel 15a, derde lid, Natuurbeschermingswet 1998), en wel zoals het is bepaald in het vervallen besluit. We noemen dit verder: 'de oude doelen'.

Gaan deze oude doelstellingen over Natura 2000-waarden, dan vallen ze onder de instandhoudingsdoelstellingen zoals u ze hiervoor heeft gelezen. In een aantal gevallen is het onmogelijk om zowel de oude doelen als de Natura 2000-doelen te bereiken. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn omdat de doelen om

tegenstrijdig beheer vragen. In die gevallen gaan de Natura 2000-doelen voor. Dit doen we om de Europeesrechtelijke verplichtingen na te komen.

In het in voorbereiding zijnde beheerplan voor het Natura 2000-gebied worden de oude doelen in ruimte en tijd uitgewerkt. Net als de overige instandhoudingsdoelen. Ook wordt dan uitgewerkt waar, gezien de oude doelen, achteruitgang van het natuurschoon de natuurwetenschappelijke betekenis toegestaan wordt ten gunste van Natura 2000-doelen.

2.5 De oude doelen voor Westerschelde & Saeftinghe

Binnen het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe gelden de oude doelen voor de deelgebieden 'Verdronken Zwarte Polder', 'Schor van Waarde', en het 'Verdronken Land van Saeftinghe'.

In de *Verdronken Zwarte Polder* gaat het om de volgende doelen:

- Behoud van het samenstel van kustbegeleidende milieus in samenhang met de bijzondere gelaagdheid van de bodem, het reliëf en de invloed van getijdenwerking.
- Behoud van aan het brakke milieu gebonden plantensoorten (zeerus, kwelderzegge en selderij), zeldzame zoutplanten (laksteeltje), vloedmerkplanten (gelobde melde, kustmelde en strandbiet), kenmerkende planten voor zeeduinvegetaties (blauwe zeedistel, zeewinde, zeepostelein en winterpostelein), aan het zilte getijdenmilieu gebonden zuidelijke planten (braam *Rubus ulmifolius*).
- Behoud van het gebied als broedgebied voor minder algemene zangvogels (putter en grauwe klauwier), steltlopers (kleine plevier en kluut) en als voedselgebied voor trekkende meeuwachtigen, rotganzen en steltlopers.
- Behoud van het gebied als aanspoelingsgebied van fossiele weekdieren (o.a. *Cardita planicosta*) uit het Midden-Eoceen.

In het *Schor van Waarde* gaat het om de volgende doelen:

- Behoud van de natuurwetenschappelijke betekenis dankzij de geografische en milieukundige positie.
- Behoud van tot brakwaterestuaria behorende brakke schorren met daarvoor kenmerkende levensgemeenschappen.
- Behoud als standplaats voor zowel aan zilte getijdenmilieus gebonden plantensoorten (zoals zee kraal, Engels gras en lamsoor) als niet aan de kustzone gebonden soorten.
- Behoud als broedgebied (tureluur en visdiefje) en foerageergebied voor trekkende en overwinterende vogels (o.a. smient, wintertaling, pijlstaart, bonte strandloper, scholekster, zilverplevier en wulp).

In het *Verdronken Land van Saeftinghe* gaat het om de volgende doelen:

- Behoud van de natuurwetenschappelijke betekenis (dankzij geografische ligging, uitgestrektheid en milieukundige positie) voor de natuurwetenschap in het algemeen en de fundamentele kennis van geomorfologische processen in het bijzonder.
- Behoud van tot brakwaterestuaria behorende brakke getijdengebieden met daarvoor kenmerkende levensgemeenschappen.
- Behoud van het gebied als overgangsgebied van water naar land, waarbinnen alle verschillende stadia van bodem- en reliëfvorming zoals zandplaten, slikken en schorren worden aangetroffen, met de voor elk van deze ontwikkelingsstadia kenmerkende levensgemeenschappen.
- Behoud van sterk uiteenlopende milieuomstandigheden die mogelijkheden scheppen voor het voorkomen van typische zoutplanten (zoals zee kraal, klein schorrekruid, lamsoor, gewone zoutmelde en zeealsem) en plantensoorten die onder minder zilte omstandigheden leven (echt lepelblad, zeebies en een bepaalde variëteit van de akkermelkdistel).
- Behoud van het gebied als leefgebied (in water en bodem) voor mariene, brakke (o.a. een specifiek roeipootkreeftje) en zoetwatersoorten.
- Behoud als broedgebied voor kustbewonende vogelsoorten (o.a. zwartkopmeeuw, bruine kiekendief, visdiefje en kluut), en als foerageergebied en pleisterplaats voor belangrijke aantallen steltlopers (bonte strandloper, rosse grutto, zilverplevier en kluut), eenden (wilde eend, smient, pijlstaart en wintertaling) en ganzen (kolgans, rietgans en grauwe gans en als belangrijke slaapplek in de winter van zilver-, storm- en kokmeeuwen).
- Behoud van het natuurschoon: de grote uitgestrektheid, het grillige patroon van kreken en de door het ritme van eb en vloed voortdurend wisselende aanblik. Ook bijzondere elementen van cultuurhistorische betekenis worden genoemd: schapenstellen (onbewoonde terpen als vluchtplaats voor kudde bij hoogwater).

2.6 Toetsingskader

De instandhoudingsdoelen uit deze hele paragraaf en het beleid dat u hebt kunnen lezen in deel B van deze vergunning zijn voor ons het toetsingskader voor de vergunning.